

”Engagemang är ett av socionomens uppdrag”

En socionom ser mönster och kan koppla ihop samhälle och individ. Att berätta om det man ser är en uppgift som sträcker sig utanför kontoret. Det tycker Sophia Laveborn som tillsammans med kollegorna protesterade mot nya rutiner för nödbistånd.

– Jag har sluppit från socialtjänsten. Ja, eller smitit. Det känns lite feigt. Sophia Laveborn sammanfattar det som hänt under de senaste året. Att hon sa upp sig från jobbet på vuxenheten i en av Göteborgs stadsdelsförvaltningar hänger mycket ihop med den nya nödbiståndsrutinen för personer utan bostad.

– Den tog väldigt hårt på mig och mina kollegor. Organiseringen bakom, hur det drevs igenom och hur det bemöttes från ledning och politiker när vi protesterade.

Bakgrunden är att olika arbetssätt använts i olika stadsdelar i Göteborg och att kostnaderna för socialt boende hade ökat väldigt mycket.

– Då tittade beslutsfattarna på de kortsiktiga kostnaderna istället för orsakerna till bostads löshet. Att socialtjänsten inte är en bostadsförmedling har man sagt länge, men samhället förändras, vi måste ta hänsyn till dem vi möter och vilka problem de har, säger Sophia.

Hon och hennes kollegor fick information under hösten 2018, sedan gick det fort. De hemlösa delades in i olika kategorier och personer utan särskilda skäl skulle inte längre kunna få hjälp med en bostad, utan bara ekonomiskt stöd. De som redan beviljats boende som en del i sitt bistånd skulle flytta hem till boende i den egna stadsdelen från den första maj. Biståndsbeslutet gällde fortfarande men lägenheten var en annan.

– Många bodde i lägenheter som vi betalade mycket för. Det är ett antal privata aktörer som erbjudit boende utan stöd, det är jättedåligt i sig att det blivit en sådan marknad. Många hade beslut som gällde i tre månader, när det sedan gjordes en översyn i nästa skede, då fick de bara en summa pengar.

Det blev diskussion om vad som är särskilda skäl. Att ha barn är inget särskilt skäl, att inte kunna språket är ingen särskild svårighet.

– Jag satt i möte med en mamma som fick en panikattack, många hade trauman sen tidigare. Det blir en otrolig kontroll och ett misstänkliggörande från vår sida.

Vad kan man som socialarbetare göra i ett sådant läge? Sophia Laveborn följde regelboken och pratade med sin chef. Samtidigt slogs två enheter hop, det blev ledarskapsbyte och extra skört. Sophia och hennes kollegor gick till facket som kallade till samverkansmöte.

– Jag har blivit lite cynisk, det har jag inte varit innan. I alla fall mindre naiv. Tidigare har jag varit hoppfullt problematiserande och tänkt att bara vi får tillfälle att förklara hur det ligger till för dem som ska fatta beslut, då blir det bra. Vi samlade in upplevelser som vi gick med till cheferna, men de sa att det inte stämde. Till media sa de att de inte fått några indikationer på att det inte fungerade bra.

Sophia Laveborn hade hoppats på samverkan med cheferna.

– Jag förstår att det är en pressad situation för dem också, att två av dem fick gå tror jag handlade till 90 procent om ekonomi.

Kollegorna i arbetsgruppen var överens från första dagen om socialarbetarens syn på boendets roll.

– Vi ställde krav och gav avslag, vi ville att folk skulle reda sig själva på sikt. Och de sökte i hela landet. Men samtidigt som de saknar inkomst kanske de har skolgång och en etablerad sjukvårdskontakt här. Då har de ändå bra förutsättningar att bygga sitt liv här, de kan gå klart

gymnasiet. Mest illa var det när cheferna pratade om att våra klienter måste ta sitt eget ansvar. Alla vet hur boendesituationen ser ut, att det inte går att få bostad till skäligt pris. Att då lägga det på individuella tillkortakommande var verkligen tråkigt.

Vad hände när ni gick ut i media?

– Det blev både negativt och positivt. Vi har hört mer diskussioner efter det, det här har kommit upp på agendan. Stadsdelen som jag jobbade i fick ögonen på sig. Men det blev mer polariserat mellan medarbetare och chefer. Två chefer fick gå efter det, men jag vet ju inte om det hade något samband.

Ingen anklagade henne eller kollegorna för att vara illojala, men en chef sa att hon var sårad.

– Halva min arbetsgrupp har sagt upp sig, många av de tjänsterna får inte tillsättas av besparings skull. Chefen har sagt upp sig också.

Det ska bli en uppföljning av vad riktlinjerna har lett till. Sophia och kollegorna gjorde en efterlysning för att få in så många berättelser som möjligt från personer som drabbats.

– Det vi ser varje dag, det vill vi få fram.

Första gången Sophia Laveborn gick till media var det i affekt. Ordinarie handläggaren i ett ärende var inte på plats och trots att en sökande hade gjort allt som var överenskommet bestämde arbetsledningen att hen hade fått bistånd tillräckligt länge.

– Den här personen hade lämnat kriminalitet och sökt bostad över hela landet. Men de tyckte att tre månader var nog.

Cheferna försökte få Sophia Laveborn att skriva avslaget. Men hon höll inte med.

– Jag hjälpte till att överklaga. Hen fick rätt, nöd är nöd. Hur visste hen att hen kunde överklaga? frågade chefen. Det sa jag ju! Jag hjälpte till. Man kan inte ge ett skriftligt avslag utan att berätta om hur någon ska överklaga.

Snart ska hon träffa hyresgästföreningen och ha en föreläsning. När hon ska summera det som hänt är hon ändå nöjd.

– Jag kan rent själviskt säga att jag är glad att jag gjort det jag kan. Det är många andra som säger att de också fått mod att göra något.

Debatten har lett till att Pia Kjellbom, lektor i välfärdsrätt JO-anmält både Göteborgs och Malmö kommuner.

– I och med att vi gick ut blir det en mer intressant fråga och lättare att opinionsbilda kring. Många tror inte att det är så här det går till. Människor tror att vi har ett välfärdssamhälle.

Sophia Laveborn har varit väldigt obekväm i att ta konflikter tidigare. Men hon tycker att hennes ansvar som socionom sträcker sig utanför kontoret.

– Det är därför vi har socionomer. För att vi ser mönster. Det är vår uppgift att lyfta det vi ser. Man ska gå rätt väg och det gjorde vi. Vi drev frågorna genom cheferna, vi gick till facket. Då tycker jag att det också ingår i vårt uppdrag att berätta för media.

Hon vet att alla socionomer inte håller med henne. Att en del menar att den som arbetar i en politiskt styrd organisation ska verkställa de politiskt fattade besluten.

– Jag har utfört de uppgifter jag fått. Men det betyder inte att jag inte ska lyfta det jag ser. Att koppla ihop samhälle och individ, det är min uppgift.

Om hon inte berättar om det hon ser kan politikerna inte veta vilka effekterna blir menar hon. De flesta är fritidspolitiker och kan inte ha detaljkunskap inom alla områden.

– Om cheferna försöker måla upp att de gör ett fantastiskt bra jobb då blir de svårt för politikerna. Samhällsengagemang är ett av socionomers uppdrag tänker jag.

Hon har bytt jobb, idag är Sophia Laveborn kurator på en nyöppnad självskadeenhet på Östra sjukhuset. Personligen har hon inte drabbats negativt.

– Det var förstås en anspänning. Jag kände till viss del press uppifrån, men jag har fått mycket stöd från kollegor och klienter. Deras stöd är mer värt.

Sophia tog socionomexamen 2015 och hon är nu drivande i nätverket *SFSA, Socialarbetare för social aktion*.

– Vi har haft en studiecirkel om socialt arbete under våren, vi skrev en debattartikel om nödbiståndsrutinen som folk från hela Sverige skrev under. SFSA är en bra plattform.

Nätverket har många idéer om olika projekt. Bland annat en kort handbok om hur man gör motstånd.

– Det finns forskning som visar att om en person säger nånting så vågar andra också säga nånting.

Text: Anna Fredriksson

Foto: Helena Östlund